

NASIL BİR KUR'AN ARZU EDERDİNİZ?

Türklere Türkçe ilahi bir kitabın gönderilmemiş olması bizi sorumluluktan kurtarır mı? Ya da Kur'an'ın dilimize çevrilmiş olması bizi sorumluluk altına sokmaya yetmez mi?

İnsan o kadar cüretkardır ki Allah'a bile akıl öğretmeye kalkar. Kimin nebi seçileceği hususunda kendisine danışılmasını ister. Allah'a bazı isimler önerir. Dikkate alınmadığını görünce bozulur. "Bari göndereceğin kitap benim istediğim gibi olsun" der. Bunun da gerçekleşmediğini görünce, Allah'ın kitabını kendi görüşleri doğrultusunda okumaya başlar. İnsanın Allah'a karşı bu cüret ve cesaretini Kuran da takdir eder (!), "**bunlar ateşe karşı ne kadar da cesurlar (!)**"¹ der.

Yüce Allah her şeyde olduğu gibi indirdiği kitaplar için de bir ölçü koymuştur. Onun gösterdiği usule göre okuma yapmayanlar Allah'ın kitabına her şeyi söyletirlir.

Kitabın "kur'ân" yani "anlam kümeleri" şeklinde indirildiğini, anlam kümelerinin de Arap diline göre oluşturulduğunu biliyoruz. Yüce Allah, ayetler arasında kurduğu bağlantıları görebilelim diye son kitabı fasih bir Arapça ile indirmiştir. O şöyle buyurur:

حم (1) وَالْكِتَابِ الْمُبِينِ (2) إِنَّا جَعَلْنَاهُ قُرْآنًا عَرَبِيًّا لَعَلَّكُمْ تَعْقِلُونَ (3)

"Ha. Mim. Açık olan bu kitaba yemin olsun. (Ayetler arasındaki) bağlantıları kurasınız diye (fasih bir) Arapça (ölçü alınarak oluşturulmuş) anlam kümeleri şekline soktuk." (Zuhruf 43/1 vd.)

Yusuf suresinin ilk ayetleri de konuyla ilgilidir:

الر تِلْكَ آيَاتُ الْكِتَابِ الْمُبِينِ (1) إِنَّا أَنْزَلْنَاهُ قُرْآنًا عَرَبِيًّا لَعَلَّكُمْ تَعْقِلُونَ (2)

"Elim. Lam. Ra. Bunlar açık kitabın ayetleridir. (Ayetler arasındaki) bağlantıları kurasınız diye (fasih bir) Arapça (ölçü alınarak oluşturulmuş) anlam kümeleri şeklinde indirdik." (Yusuf 12/1-2)

Ve tabii ki Fussilet suresinin ilk ayetleri de:

حم (1) تَنْزِيلٌ مِنَ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ (2) كِتَابٌ فُصِّلَتْ آيَاتُهُ قُرْآنًا عَرَبِيًّا لِقَوْمٍ يَعْلَمُونَ (3)

"Ha. Mim. (Bu kitap), iyiliği sonsuz, ikramı bol olan (Allah katından) indirilmiştir. Ve bu, (Allah'ın kitapta gösterdiği anlama usulünü) bilenlerden oluşan topluluklar (in detaylara ulaşabilmesi) için ayetleri (fasih bir) Arapça (ölçü alınarak oluşturulmuş) anlam kümeleri şeklinde açıklanmış bir kitaptır." (Yusuf 12/1-2)

Açıkça görüldüğü üzere Son İlahi Kitap (وَالْكِتَابِ الْمُبِينِ / آیاتِ الْكِتَابِ الْمُبِينِ), "Arapça kur'anlar" yani "anlam kümeleri" şeklinde oluşturulmuş (إِنَّا جَعَلْنَاهُ قُرْآنًا عَرَبِيًّا) ve buna göre indirilmiştir (إِنَّا أَنْزَلْنَاهُ قُرْآنًا عَرَبِيًّا). Her konudaki detaya anlam kümeleri sayesinde ulaşabiliriz (فُصِّلَتْ آيَاتُهُ). Bunun böyle olması, bu usulü bilenlerin (لِقَوْمٍ يَعْلَمُونَ) ayetler arasındaki bağlantıları kurabilmeleri içindir (لَعَلَّكُمْ تَعْقِلُونَ).

1 Bakara 2/175.

Hud suresinin ilk ayetleri de bunun bir tercih değil iman meselesi olduğunu ortaya koyar:

الر كِتَابٌ أَحْكَمْتُ آيَاتُهُ ثُمَّ فَضَّلْتُ مِنْ لَدُنِّ حَكِيمٍ خَبِيرٍ (1) أَلَّا تَعْبُدُوا إِلَّا اللَّهَ إِنِّي
لَكُمْ مِنْهُ نَذِيرٌ وَبَشِيرٌ (2)

“Elif, Lâm, Râ. Bu, âyetleri hakîm ve habîr olan Allah tarafından muhkem kılınmış ve de açıklanmış bir kitaptır. (Böyle olması) Allah’tan başkasına kulluk etmemeniz içindir. (De ki:) ‘Ben de O’nun tarafından size uyarı yapan ve müjde veren biriyim’.” (Hûd 11/1-2)

Görüldüğü üzere önce Kitabın Allah tarafından açıklandığını kabul etmek, sonra bu açıklamalara nasıl ulaşılabileceğini öğrenmek gerekir. Bu bir iman meselesidir. İmanın güvene, güvenin de bilgiye dayanması gerektiği için her şeyden önce Kur’an’ın Allah’ın kitabı olduğuna dair kati bir kanaate sahip olmamız gerekir. Bu kanaate sahip olmayanlar Kur’an konusunda kendilerini rahat hisseder, türlü yollar icat ederler.

Bugün kendilerini Müslüman olarak isimlendirenler Kur’an’ın Allah’ın kitabı olduğuna inanmaktan ziyade ummaktadırlar. Şöyle ki bunlara göre Kitabın ilahiliği ya müzelerdeki karbon (C) testiyle tarihlenen birkaç mushafa ya da Muhammed (a.s.)’in güvenilir kişiliğine dayanmaktadır. Bu çok çürük bir bağ olduğu için bu bağın kopmasından korkanlar hadislerin sorgulanma-

sını tehlikeli görür, aynı metodun uygulanması durumunda Kur’an’ın da sorgulanma tehlikesiyle karşı karşıya kalacağını söylerler. Şüphesiz bu, Kur’an’ın ilahiliğinin delilini Kuran dışı yollarda arayanlar için haklı bir endişedir. Oysa Kur’an’ın Allah’ın kitabı olduğunun tek bir delili vardır; o da bizzat Kur’an’ın kendisidir. Kur’an bu konuda kimsenin testine, güvenilirliğine, merhametine muhtaç değildir. Hatta Muhammed (a.s.)’in nebi olduğuna bile Kur’an böyle dediği için inanırız. Bu ne mantıktaki totoloji ne de muhakeme usulündeki kişinin kendi lehine şahitliğine tekabül eder.

Müslümanların Kitaba imanları sağlam bir delile dayanmadığından onların Kur’an’a teslim olup ondan bir anlama usulü çıkartmaları beklenemez. Bu sebeple fıkıh usulü denilen disiplinin neredeyse hiçbir kavramının Kur’an’i olmaması şaşırtıcı bulunmamalıdır. Kaldı ki dil ve mantığa dair bazı ilkeleri hariç tutulursa fıkıh usulü, tarihin belli döneminde, belli coğrafyada uygulanmış yahut uygulanması hayal edilmiş hukukun gerekçelendirme gayretinden öte bir anlam taşımamaktadır. İlahiyat fakülteleri dahil çeşitli ortamlarda bugün okutulan fıkıh usulü dersi, mazinin hatırasını yâd etmenin ötesinde en ufak bir yarar sağlamamaktadır.

Yukarıdaki ayetlerde Kitabın kur’anlarının yani anlam kümelerinin Arap diline göre düzenlendiğini görmüştük. Ama sözü edilen Arap dili hangi bölge, kavim ve kabilenin ağzıydı? Yahut Arapçanın hangi şive ve leh-

çesiydi? Yerleşik kuralları var mıydı? İlahi mesajı ifade etmeye uygun anlam genişliğine, dahası kelimeler arasında ilişki kurmaya olanak tanıyan bir mantık örgüsüne sahip miydi? Edebi yönü baskın mıydı bu dilin? Hatta ilk muhatapların dikkatini çeken de ayetlerin bu edebi yönü müydü? Yahut daha ziyade bir kanun diliydi de ifadelerin Yüce yaratıcıya yakıştırılmayacak kadar hissiz, soğuk ve sadeliği mi onları şüpheye düşürüyordu?

Konuyla ilgili olarak Fussilet sûresinin 44. âyetinin ele alınması yerinde olacaktır. Âyet şöyledir:

وَلَوْ جَعَلْنَاهُ قُرْآنًا أَعْجَبِيًّا لَقَالُوا لَوْلَا فُضِّلَتْ آيَاتُهُ أَأَعْجَبِيٌّ وَعَرَبِيٌّ قُلْ هُوَ لِلَّذِينَ آمَنُوا هُدًى وَشَفَاءً

“Onu a’cemî kur’ân şeklinde oluşturursaydık, ‘âyetleri tafsîl edilse ya!’ diyeceklerdi. A’cemi? A’rabî?... De ki; o (kitap), inananlar için hidâyet ve şifadır.” (Fussilet 41/44)

Bu âyete verilen geleneksel manaya göre, âyette Kur’ân’ın Arapçadan başka bir dilde indirilmesi durumunda ortaya sunulacak bahane dile getirilmektedir. Şöyle ki; şayet Kur’ân mesela Farsça, Çince yahut Türkçe gibi başka bir dilde indirilseydi, Kur’ân’ın ilk muhatapları “biz Arabız, Arapçadan başka dili anlamayız, o halde ne indirildiği bize açıklansın” derlerdi. Ayete dair bu geleneksel anlayışın şu sorulara cevap vermesi gerekir:

- Yazının ilerleyen bölümünde detaylı bir şekilde ele alınacak olsa da burada da hatırlatmalıyız ki ayette, Kur’ân’ın a’cemî oluşturulma ihtimalinden ve bunun gerçekleşmesi halinde yaşanacak olası tartışmalardan bahsedilmesi birilerine cevap mahiyetindedir. Mealen “De ki; o, inananlar için hidâyet ve şifadır.” şeklindeki ifadeler bunu göstermektedir. Peki bu cevap hangi talebe binaen verilmiştir? Muhatapları Muhammed (a.s.)’ dan Kur’ân’ın Arapça değil bir başka dilde indirilmesini mi istemişlerdi? Böyle bir şeyi kim, niçin istesindi ki?
- Bu anlayış, Kur’ân’ın indirildiği dil her ne olursa

olsun, ana dili başka olanlara da açıklama isteme hakkı doğurmaz mı? Mesela biz Türkler Kur’an’ın Arapça indirilmiş olması sebebiyle açıklama talebinde bulunabilir miyiz?

- Kaldı ki mesela Rasûlullah’a kitap Farsça indirilseydi, bu Farsça Kur’ân, Farsça bilenler tarafından tercüme edilseydi olmaz mıydı? Mesela Türklere Türkçe ilahi bir kitabın gönderilmemiş olması bizi sorumluluktan kurtarır mı? Ya da Kur’an’ın dilimize çevrilmiş olması bizi sorumluluk altına sokmaya yetmez mi?
- Öte yandan âyette ‘onu a’cemî kur’ân yapsaydık, ‘âyetleri tafsîl edilse ya!’ derlerdi’ buyruluyor. Peki Muhammed (a.s.)’a indirilen son ilahi kitap “a’cemî kur’ân” şeklinde oluşturulmadı da tafsil edilmedi mi? Bilakis pek çok âyette kitabın, Allah tarafından tafsil edildiği belirtilmekte, kitabın mufassal yönü vurgulanmaktadır.

Fussilet sûresinin 44. âyeti farklı bir şeyden bahsediyor olabilir mi? Yazımızda bu ihtimali tartışmak istiyoruz.

Rasûlullah’ın ve onun muhataplarının dili Arapça olduğu için ona Arapça dışında bir Kitap indirilmesi tabii olarak mümkün değildi. Nebî, kendisine gelen vahyi anlamalı, tebliğ etmeli, uygulamalı ve insanlara öğretmeliydi. Onun bir görevi de Kitab’ı ve hikmeti talimdir. Talim için, metnin aslî dilinin olması gerekir. Çünkü talim metinden çıkarımlar yapılmasını gerektirir. Bu da metnin aslî dilinin iyi bilinmesi ile mümkün olur. Rasûlullah, insanlara Kitab’ı ve hikmeti öğrettiği için, ona indirilen Kitab’ın onun dilinden olması zorunluluk idi. O, insanlara hem tebliğ yapacak hem uygulama ile örnek olacak hem de Kitab’ı ve hikmeti öğretecekti. Bu, kısa zamanda ve başarıyla yapılması gereken bir görevdi. İşte bundan dolayı tüm nebîlere kitaplar kendilerinin ve doğrudan muhatap oldukları toplumun diliyle indirilmiştir. Yoksa Kitab’ın Arapça indirilmiş olması, dili Arapça olmayanları Kur’ân’a iman etme ve ondan hesaba çekilme sorumluluğundan muaf tutmaz. Biz Türkler, Kur’an’ın dilimize çevrilmesiyle, Allah’ın istediği şekilde kul olmanın ve nihayetinde cennete gidebilmenin asgari gereklerine kavuşmuş oluruz. Ama

Kur'an'dan çıkarımlarda bulunabilmek için onun indiği dili ve onun öğrettiği usulü öğrenmemiz gerekir. Bu, herkesin yapmak zorunda olduğu bir iş de değildir. Telefonu kullanarak gündelik işlerinizi halledebilirsiniz. Ama iş, telefon için program yazmaya, bozulan telefonu tamir etmeye yahut yeni bir telefon üretmeye gelince bunun şartları farklı olur.

Öncelikle Fussilet 44'te geçen "أَعْجَبِيًّا / أَعْجَبِيٍّ" kelimesi ile ilgili genel bilgi verelim.

Fiil olarak, "عَجْمُ الشَّخْصِ" ifadesi "dilinde, konuşmasında kapalılık olmak" anlamına gelmektedir. Dil alimi İbn Fâris kelimenin kök anlamında "susma" olduğunu söyler. Henüz konuşamayan çocuğa "صَبِيٌّ أَعْجَمٌ" denir. Kıraat gizli yapıldığı için öğle ve ikinci namazları için "صَلَاةُ النَّهَارِ عَجْمَاءُ" ifadesi kullanılır. İnsanlar gibi konuşmadıkları için hayvanlara "عَجْمَاءُ" denir ki kelime bir rivayette "جُرْحُ الْعَجْمَاءِ جُبَارٌ" şeklinde geçer. "مُعْجَمٌ" kelimesinin, kelimelerin bilinmezliğini, kapalılığını ortadan kaldırma anlamında kullanıldığı söylenir. Bazı surelerin başındaki kesik/ayrık/bağlantısız harflere (hurûf-u mukattaa) de anlamının bilinmemesi sebebiyle "حُرُوفُ الْمُعْجَمِ" denilir.

Bu kökten Kur'ân'da dört kullanım vardır. İki Fussilet suresinin 44. ayetinde geçerken, diğer ikisi Nahl 103 ve Şuara 198. ayetlerdedir. Dördü de sıfatı müşebbehedir ve nispet yâ'sı almışlardır. Ancak Şu'arâ 198. ayette "الْأَعْجَمِيْنَ" şeklinde geçen kelimenin hangi kelimenin çoğulu olduğu hususu tartışılmış, bazıları sıfat-ı müşebbehe olan "أَعْجَمٌ" bazıları da sıfat-ı müşebbeheye nispet yası eklenmiş olan "أَعْجَمِيٍّ" kelimesinin çoğulu olduğunu söylemiştir. İkincisini iddia edenler, çoğul hale geçerken kelimedenden nispet yâ'sının düştüğünü söylemiş ve "الاشعريون" kelimesinin "الاشعرون" şekline dönüştüğünü örnek göstermişlerdir. Öte taraftan "الأعجميين" şeklinde bir kıraatin varlığından da bahsedilir. الأَعْجَمِيْنَ ifadesinin Arap olmayan anlamında kullanılan "عجمي" kelimesinin çoğulu olmadığına dikkat çekenler bulunmaktadır ki asıl önemli olan da budur.

Kur'an'da geçen "أَعْجَمِيٍّ" ifadesi Arapça dışında bir dil

değil de fasih (kurallı) olmayan, ammî (bozuk, kural-sız) Arapça anlamına geliyor olmalıdır. Nitekim Arapça sözlüklerde "أَعْجَمٌ" kelimesinin Arapça konuşuyor olsa da konuşması fasih olmayan kişi için de kullanıldığı belirtilir. Hatta Arapçayı fasih konuşsa bile konuşmasında hatalar yapana da "أَعْجَمٌ" denilmektedir. Türkçede de acemi şoför dendiğinde şoförlüğü olmayandan değil şoförlükte usta olmayandan bahsedilir. "أَعْجَمٌ" kelimesi metnin anlaşılmasındaki zorluğu da gösterir. Mesela şiir böyledir. Benzetme sanatlarının kullanılması, gerektiğinde dil kurallarının ihmal edilmesi anlamı zorlaştırır. Şiiri okuyan herkes farklı anlamlar verebilir.² "عَجْمٌ" kelimesinin Arap olmayanlar anlamındaki kullanımının tâlî anlam olma ihtimali kuvvetlidir.³ Kelimenin Kur'ân'daki kullanımları da bunu desteklemektedir. Kelimenin geçtiği âyetlerin tefsiri bağlamında bazı müfessirlerin a'cemî kelimesiyle ilgili verdikleri şu tür bilgiler dikkat çekicidir.

A'cemî (أَعْجَمِيٍّ), nesep olarak ister Arap olsun ister olmasın fasih konuşmayan kişidir. Acemî (العجمي) ise ister fasih konuşsun ister konuşmasın Arap olmayan (yabancı) demektir.⁴ Arap olmasına rağmen fasih konuşamayan Ziyad isimli kişinin ismi deyimleşmiş ve Arap olmasına rağmen konuşmasında çok hata yapana "زيد الأعجم" denilmiştir. Arap olmamasına rağmen Sibeyevh Arap dili üstadıdır ve ona a'cemi denemez. Yani Sibeyevh acemdir (العجمي) ama a'cemî (أَعْجَمِيٍّ) değildir.⁵

Kur'ân'da ne "لسانا اعجميا" (a'cemî lisan) ne de "لسانا فصيحاً" (fasih lisan) ifadeleri geçer. Ancak çeşitli âyetlerden yapılan çıkarımla Arapça yahut bir başka dil için bu ifadelerin kullanılabileceği sonucuna varılabilir. Mesela Nahl sûresinin 103. âyetinden "لسانا اعجميا" ifadesi, Kasas sûresinin 34. âyetinden de "لسانا فصيحاً" ifadesi çıkartılabilir. Yine Nahl 103'ten hareketle "لسانٌ عَرَبِيٌّ مُبِينٌ" (mübin Arapça lisan) ifadesinin "لسانا فصيحاً" ifadesine,⁶ "لسانٌ عَرَبِيٌّ غَيْرٌ مُبِينٌ" (mübin olmayan Arapça lisan) ifade-

2 İbn Münzir, Lisan, "a-c-m" md.

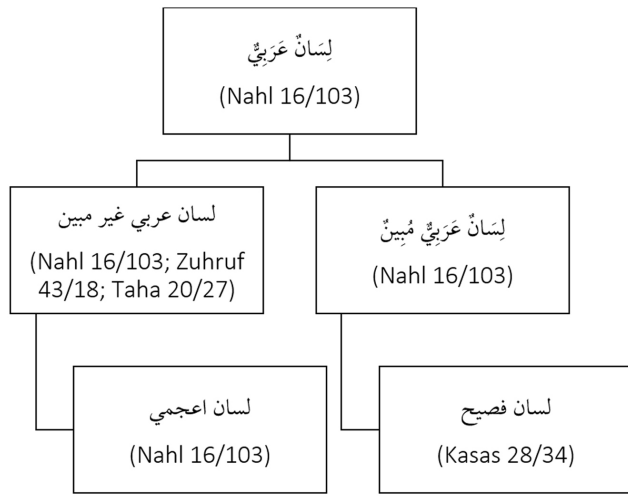
3 İbn Fâris, Makayis, "a-c-m" md.

4 Beğavî, Nahl 103, Şu'arâ 198; Neseî, Fussilet 44; Se'âlibî, Fussilet 44.

5 Hâzin, Nahl 103; Şa'ravî, Nahl 103.

6 Beğavî, Nahl 103.

sinin de “لسانا اعجميا” ifadesine karşılık geldiğini düşünebiliriz. Zuhurif sûresinin 18. âyetinde “وَهُوَ فِي الْخِصَامِ غَيْرٌ مُّبِينٌ” ifadesi konuşmadaki sıkıntıyı ifade ediyor olmalıdır. Zaten Mûsâ (a.s.) da Tâ Hâ sûresinin 27. âyetinde dilindeki sıkıntıdan bahsetmektedir. Bazı tefsirlerde Fussilet 44’teki “اعجمياً” ifadesi için “غير مبين وإن كان عربياً، أو بلسان أعجمي (İster Arapça ister bir başka dil olsun fasih olmayan)” denilir.

İlahî kitabın “kur’ân” yani anlam kümelerinden oluşması gerekir. Bu, tüm ilahi kitapların vasfıdır. Bunun için de kitabın âyetlerinin ve âyetleri oluşturan cümle yapıları ile kelimelerin birbiriyle ilişki kurulabilecek şekilde Allah tarafından düzenlenmiş olması gerekir. Bu da ancak kitabın indiği dilin kurallı kullanımıyla mümkün olur. Arapça için düşündüğümüzde ilahi kitabın fasih Arapçayı kullanması gerekir. Aksi takdirde insanlar âyetler arası ilişkileri tespit edemezler. Şu da var ki, Allah isteseydi kuralsız bir dil üzerinden de anlam kümeleri içeren kitap oluşturabilir, buna da “قُرْآنٌ وَعَجَبٌ” (Gayr-i fasih kur’an) denirdi. Ayette geçen “وَلَوْ جَعَلْنَاهُ قُرْآنًا عَجَبِيًّا” şeklindeki ifade bunun da mümkün olduğunu göstermektedir. Ama insanlar böylesi bir kitap üzerinden ilişkileri tespit edemez, dahası bunu kötüyeye de kullanırlardı.

İnsanların anlayabilmesi için ilâhî kitabın fasih Arapçayı kullanması gerekir. Pek çok âyette geçen “بِلِسَانٍ عَرَبِيٍّ

= açık/açıklayıcı Arap diliyle” ifadesi bunu göstermektedir. Mesela şu âyet bu yönüyle dikkat çekicidir:

وَلَقَدْ نَعَلْنَا أَنَّهُمْ يَقُولُونَ إِنَّمَا يُعَلِّمُهُ بَشَرٌ لِّسَانُ الَّذِي يُلْحِدُونَ إِلَيْهِ أَعْجَمِيٌّ وَهَذَا لِسَانٌ عَرَبِيٌّ مُبِينٌ

“‘Bunu ona kesinlikle biri öğretiyor’ dediklerini tabii ki bilmekteyiz. Sözü edilen kişinin dili a’cemîdir. Bu kitap ise mübin Arapça iledir..” (Nahl 16/103)

Âyette “اعجمي” kelimesi “لسان عربي مبين” ifadesinin zıttı olarak kullanılmaktadır. Bazı müfessirlerin, ayette geçen “اعجمي” kelimesi için “لسان اعجمي غير بين” şeklinde açıklama getirmeleri de bunu teyid eder. İlahi kitap anlam kümelerinden oluşur, anlam kümeleri de ancak fasih, kurallı bir Arapça ile kurulabilir. Kurallara vakıf olmayan yahut dikkat etmeden konuşan birinin (اعجمي) ifadeleri ile kur’ânların (anlam kümelerinin) oluşturulamayacağına dikkat çekilmektedir. Mekkeliler ayette söz konusu edilen kişi ile Muhammed (a.s.) arasında bir irtibattan bahsediyorlar. O halde bu adamın Arapça bilmeyen biri olduğu düşünülemez. Aksi takdirde bu kişilerin ortaya attıkları iddianın temeli olmazdı. Dolayısıyla “اعجمي”, Arapça dışında bir dil değil, fasih (kurallı, kurallarına uygun kullanılan) olmayan Arapça anlamındadır. Sözlükler de bunu doğrulamaktadır. Burada akla şu soru gelebilir. Ayette sözü edilen kişi ya da kişiler fasih olmasa da Arapça konuşabiliyor idiyse Muhammed (a.s.) bunlardan öğrendiklerini kendi ifadeleriyle fasih bir şekilde sokamaz mıydı? Konuyla ilgili bir âyet göstermektedir ki, iddia sahipleri, bu gibi kişilerin Muhammed (a.s.) ezber yaptırdıklarını söylemekte. Ayet şöyledir:

وَقَالَ الَّذِينَ كَفَرُوا إِنَّ هَذَا إِلَّا إِفْتَاءُ أَهْلِهِ عَلَيْهِ قَوْمٌ آخَرُونَ فَقَدْ جَاءُوا ظُلْمًا وَزُورًا وَقَالُوا أَصَاطِيرُ الْأُولِينَ اكْتَتَبَهَا فَهِيَ تُمَلَّى عَلَيْهِ بُكْرَةً وَأَصَابًا

“Kafirlik edenler ‘bu onun uydurduğu bir iftira, bir başka topluluk da bu konuda ona yardım etmekte’ dediler. Böylece yanlışa düşüp yalana başvurdular. Ve şöyle dediler: ‘Bunlar, öncekilerin kitaplarında yazılı olan şeyler. Bunları yazdırtmış, sabah akşam kendisine okunuyor.’”

“مُبين” kelimesi bazı âyetlerde kitabın vasfı olarak kullanılır. Kitabı mübin yapan anlam kümeleri yani içindeki “kur’ânlar”dır. Bu sebeple bazı âyetlerde de “مُبين” kelimesi “kur’ân” kelimesini niteler. Aşağıda hem kitabın hem de Kur’ân’ın vasfı olarak kullanıldığı görülecektir:

“Ta Sîn. Bunlar Kur’ân’ın ve mübin kitabın âyetleridir.” (Neml 27/1)	طس تلك آيات القرآن وكتاب مبين
“Elif Lâm Râ. Bunlar kitabın ve mübin Kur’ân’ın âyetleridir.” (Hicr 15/1)	الر تلك آيات الكتاب وقرآن مبين

Kurallara uyulmadan, cümle yapılarının anlam üzerinde doğurduğu farklar gözetilmeden, anlam çerçeveleri ve ilişkiler gözetilmeden seçilen kelimelerle “kur’ân” yani birbiriyle ilişkili bir metin oluşturulmaz. Bu olmadığında da o kitap “mübarek” yani üretim yapılabilecek ve ilâ nihâye çözümler sunacak kitap olmaz. Dahası kuralsız bir dil yapısıyla oluşturulan kitap kendinden önceki kitaplarla tasdik ilişkisi de kuramaz. Şu’arâ sûresinin Şu âyetleri bu açıdan önemlidir.

وإِنَّهُ لَتَنْزِيلُ رَبِّ الْعَالَمِينَ (291) نَزَلَ بِهِ الرُّوحُ الْأَمِينُ (391) عَلَى قَلْبِكَ لِتَكُونَ
مِنَ الْمُنذِرِينَ (491) بِلِسَانٍ عَرَبِيٍّ مُبِينٍ (591) وَإِنَّهُ لَفِي زُبُرِ الْأَوَّلِينَ (691)
أُولَئِكَ يَكُنْ لَهُمْ آيَةٌ أَنْ يَعْلَمَهُ عُلَمَاءُ بَنِي إِسْرَائِيلَ (791)

“Şüphesiz bu, âlemlerin Rabbi tarafından indirilmiştir. Onu güvenilir Ruh indirmiştir. Uyarıcılardan olası diye senin kalbine indirmiştir. Fasih Arapça ile. Bu, öncekilerin zebûrlarında da vardı. İsrailoğulları bilginlerinin bunu bilmesi, onlar için bir belge değil midir?” (Şu’arâ 26/192 vd.)

Kur’ân’ın fasih Arapça ile indirildiğine yapılan vurgunun hemen akabinde onun önceki kitaplarla ilişkisine dikkat çekilmekte ve bu ilişkinin kitaba vâkıf alimler tarafından tespit edildiği haber verilmektedir.

Kitap, kurallı değil de serbest bir dil üzere indirilseydi insanlar kendilerinde yorumlama hakkını görürlerdi. Böylesi bir metnin satır aralarına her şey sokuşturulabilirdi. Ancak kurallı bir dil buna müsaade etmez. Şu âyet bu açıdan önemlidir:

وَلَقَدْ صَرَبْنَا لِلنَّاسِ فِي هَذَا الْقُرْآنِ مِنْ كُلِّ مَثَلٍ لَعَلَّهُمْ يَتَذَكَّرُونَ فُرَأْنَا عَرَبِيًّا غَيْرَ
ذِي عَوَجٍ لَعَلَّهُمْ يَتَّقُونَ

“Biz bu Kur’an’da insanlar için her konuyu örnekledik ki bilgilerini kullansınlar. Hata vermeyen Arapça âyetler kümesi halinde yaptık ki kendilerini koruyabilsinler.” (Zümer 39/27-28)

Ayette geçen “فُرَأْنَا عَرَبِيًّا غَيْرَ ذِي عَوَجٍ” şeklindeki ifade önemlidir. “Ivec” “meyl” anlamına gelmektedir. Herhangi bir şeydeki tesviye bozukluğunu ifade eder. Tâ Hâ suresinin 107. Ayetinde kelime şöyle geçer:

لَا تَرَى فِيهَا عِوَجًا وَلَا أَمْتًا

“Orada ne bir alçaklık ne de bir çukur göreceksin.”

Kelime burada yerdeki seviye düşüklüğü anlamındadır. Karanlık bir sokakta önünü göremeyen kişinin kaldırırma çıkarken ve inerken sendelemesi hatta düşmesi gibi dilin kurallarına dikkat edilmeden oluşturulan bir metin, kişisel yorumlara kapı aralar. Bu da din adına kişisel görüşleri öne çıkarır. Ivec kelimesi konuyla ilgili olarak Kehf suresinin ilk iki ayetinde şöyle geçer:

الْحَمْدُ لِلَّهِ الَّذِي أَنْزَلَ عَلَى غَيبِهِ الْكِتَابَ وَلَمْ يَجْعَلْ لَهُ عِوَجًا (1) قِيمًا

“Herşeyi güzel yapmak Allah’a mahsustur. O, kulluna kitabı indirmiştir. Onu yapısal bir bozukluğu içerir şekilde değil, sağlam yapıda oluşturmuştur.” (Kehf 18/1-2)

Kur’an’ın yani anlam kümelerinin ivec içermeyen Arapça ile nitelenmesi, açık/açıklayan Arapça diline (لِسَانٍ) tekabül etmektedir. Bu, fasih Arapça olup a’cemî Arapçanın zıddı olmalıdır. Rasul ve uyarıcıların da mübin şeklinde nitelenmesi onların da âyetleri tebliğ etmeleri sebebiyledir. Fasih bir dilde tebliğ edildiğinde irtibatlar açığa çıkar.

Sadece bir benzetme olması açısından, yasalarda kullanılan dil burada örnek verilebilir. Bir ülkede aynı dile ait çeşitli ağızlar olabilir. Ülkede çeşitli mesleki grupların kullandıkları mesleki dil de olur. Ama kanunlar hazırlanırken resmi dil kullanılır. Hatta o ülkedeki ede-

biyat dili dahi yasalarda kullanılmaz.⁷ Zaman zaman yasalardaki yazım ve dilbilgisi yanlışları dahi eleştirilirken,⁸ çeşitli yerel ağızlardan, mesleki terimlerden, edebi sanatlardan alıntılanarak hazırlanan bir kanun metni yoruma ihtiyaç duyar, kargaşa oluşturur.

Fussilet 44. âyete dönecek olursak âyette “a’cemî kur’ân” ifadesi geçmekteydi ve biz bunun Arapça dil kurallarına bağlı kalmayan bir metin talebiyle ilgili olabileceğini düşünmekteyiz. İlahi kitap kuralsız bir dile göre indirilecek olsaydı âyetler arasında irtibatları tespit edilemeyecek, bu durumda insanlar kitabın açıklanmasını talep edeceklerdi. Âyetin şu kısmı bunu dile getiriyor:

...لَقَالُوا لَوْلَا فُصِّلَتْ آيَاتُهُ...

“... Âyetleri tafsil edilse ya! derler.” (Fussilet 41/44)

Son ilahi Kitap Kur’ân, fasih bir Arapça ile indirildiği için insanlar irtibatları görebilmekteler. Şu âyetlere bu açıdan bakabiliriz:

الر تِلْكَ آيَاتِ الْكِتَابِ الْمُبِينِ إِنَّا أَنْزَلْنَاهُ قُرْآنًا عَرَبِيًّا لَعَلَّكُمْ تَعْقِلُونَ

“Elif Lam Ra. Bunlar mübin kitabın âyetleridir. Bağlantıları kurasınız diye onu Arapça kur’ân şeklinde indirdik.” (Yusuf 12/1-2)

Yukarıdaki iki âyette dikkat çekilen hususları sıralayalım:

1. Mübin olan kitabın âyetleri...
2. Kitap Arapça kur’ânlar şeklinde inzal edilmiştir.
3. İnsanların bağlantıları kurabilmesi için böyle yapılmıştır.
4. Tüm bunları yapan Allah'tır.

Benzer vurgu Fussilet sûresinin ilk âyetlerinde de vardır:

حَم (1) تَنْزِيلٍ مِنَ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ (2) كِتَابٍ فُصِّلَتْ آيَاتُهُ قُرْآنًا عَرَبِيًّا لِقَوْمٍ يَعْلَمُونَ (3) بَشِيرًا وَنَذِيرًا

7 Olgun Akbulut, Resmi Dil ve Anayasalarda Düzenlenişi, Ankara Barosu Dergisi, 2012/3, s. 153 vd.

8 Hayrullah Kahya, Anayasanın Yazım ve Noktalama Özellikleri, Uluslararası Sosyal Araştırmalar Dergisi, cilt: 5, sayı: 23, Güz 2012, s. 298 vd.

“Ha Mim. (Bu kitap) İyiliği sonsuz ikramı bol olanın tarafından indirilmiştir. Bu, bilenler topluluğu için, âyetleri Arapça kur’ân şeklinde tafsil edilmiş kitaptır. Müjdeleyici ve uyarıcı olarak.” (Fussilet 41/1 vd.)

Âyetlerde dikkat çekilen hususlar şunlardır.

1. Kitap Allah tarafından indirilmiştir.
2. Kitabın âyetleri Arapça kur’ânlar şeklinde tafsil edilmiştir.
3. Kitabın bu açıklamalarını tespit için Allah'ın koyduğu ilmi bilenler gereklidir.
4. Kur’ân'ın uyarı ve müjdeleri bu şekilde açığa çıkmaktadır.

Konuyla ilgili olarak Zuhuf sûresinin ilk âyetlerine de bakabiliriz:

حَم (1) وَالْكِتَابِ الْمُبِينِ (2) إِنَّا جَعَلْنَاهُ قُرْآنًا عَرَبِيًّا لَعَلَّكُمْ تَعْقِلُونَ (3)

“Ha mim. Mübin olan bu kitaba yemin olsun. Bağlantıları kurabilmeniz için biz onu Arapça kur’ân şeklinde oluşturduk.” (Zuhuf 43/1 vd.)

Âyetlerde dikkat çeken hususlar şunlardır:

1. Kitabın vasfı olarak mübin kelimesi vurgulanmıştır.
2. Kitap Arapça anlam kümeleri şeklinde oluşturulmuştur.
3. Bu şekilde oluşturulması âyetler arasında bağlantı kurulabilmesi içindir.

وَلَوْ أَنَّ قُرَآنًا سُيِّرَتْ بِهِ الْجِبَالُ أَوْ قُطِعَتْ بِهِ الْأَرْضُ أَوْ كَلِمَةٌ بِهِ الْمَوْتَى بَلَّ اللَّهُ الْأُمُورَ
جَمِيعًا ...

“Kur’an’la dağlar yürütülseydi, yer yarılısaydı, ya da ölülerle konuşulsaydı... Hayır! Her iş Allah’ın elindedir...” (Ra'd 13/31)

Yukarıdaki âyet Kur’an’dan beklentileri farklı olan kişilerden bahsetmektedir.

Dün olduğu gibi bugün de bazıları Allah’ın kitabını yavan bulmaktalar. Mesela Kur’an’daki üslubu Allah’a yakıştıramayan, gel gör ki mecbur kaldığı için böyle bir dil kullandığını düşünenler vardır. Bunlara göre;

- Allah belli dönemlerde mesela miladi altıyüzlü yıllarda Arap yarımadasındakilerle; Mekke ve civarındakilerle iletişime geçmek istediği için, onların dilini, dahası onların üslubunu, ağzını, aklını, algılarını, saplantılarını dikkate almak zorunda kaldı. Oysa Kur’an’ın üslubu, bu kemale ulaşmış (bel ki de evrimini tamamlamış) beyefendilerin (!) ilah edindikleri Allah’a yakışacak üslup değildir (!)
- Ne var ki o dönemde Allah’ın muhataplarının durumu buydu. Şöyle ki adamlar karılarını defalarca boşayıp defalarca geri dönüyor, eşlerini rencide edip hak hukuk tanımıyordu. Allah da boşamaya dair detaylı âyetler indirmeye mecbur kaldı. Yoksa bir kulun karısını nasıl boşaması gerektiğine dair düzenlemeler Allah’ın müdahale edeceği işlerden değildi (!) Zaten bunlara göre insan gelişti, medenileşti ve şimdilerde boşanma hukukunu kuvvetle muhtemeldir ki Allah’ın muradına uygun olarak şekle soktu. Zaten bundan dolayıdır ki Allah şimdilerde bir kitap göndermeyi düşünseydi boşanmayla ilgili tek bir âyet indirmez, “bildiğiniz gibi yapın” derdi. (!)
- Yine o dönemde toplum kadınlara miras vermiyor, onları mağdur ediyordu. Allah da mecbur kaldı mirasla ilgili detaylı âyetler indirip kızlara yarım hisse verin demeye (!) Bu da O’nun muradına uygun

değildi ama ne var ki muhatapların seviyesi buydu. Yoksa bugünün insanına hitap etseydi, mirasla uğraşmaz, kadın erkek arasında hisse farkı gözetmez “siz yapılması gerekeni bilecek seviyesiniz” derdi (!)

- Talihsizlik o ki hırsızlık da almış başını gidiyordu o dönemde. “Yapmayın, yazıktır, günahdır” şeklindeki uyarılarla hiçbir şeyin değişmeyeceğini bildiği için Allah yine aslında muradı ve üslubuyla uyuşmasa da “ellerini kesin hırsızlık yapanların” dedi. Ancak bunu da bizim üzerimize alınmamıza gerek yoktu. Çünkü bugünün modern insanı daha insani yollarla vermekteydi hırsızlığın cezasını (!)
- Kur’an’ın vahyinin üzerinden ondört asrın geçtiği şu günlerde bir müslümanın herhangi bir konuyu konuşurken ya da temellendirirken Kur’an’daki bir âyete atıfta bulunması olacak iş değildir. Bu, düpedüz Allah’ın imajını yerle bir etmektir (!) Bu, Kur’an’ı, dini ve Allah’ın muradını anlamamaktır.
- Eldeki kitap –kitap bile değil hitap– bugünün meselelerine çözüm getirecek durumda değildir. Zaten bu iş için indirilmiş de değildir. “Allah bu konuda kitabında şöyle demektedir” diyerek zavallı duruma düşmemek gerekir.
- Bunlara göre zaten bir yüz karası olan ama Kur’an’da yer alan, yer almak zorunda olan pek çok hükmü de modern insan ortadan kaldırmıştır. Bunlara göre günümüz insanının ahlaki gelişmişlik seviyesi ve sağduyu olmasaydı, yani Kur’an’a kalsaydı hala “küçükler evlendirilebilir”, “kölelik devam etmelidir” demek zorunda kalırdık. Kur’an’a çağrı yapanlar, küçüklerle evliliğe ve köleliğe bugün de cevaz vermek durumunda kalırlar ki bu kabul edilebilir değildir (!)

Velhasıl bunlara göre Kur’an bugünün insanının kendisini referans göstereceği düzeyde bir metin değildir. Karmaşık, insicamsız, tutarsız ve gerçektir.

Kur'an'ı aşılayan bu bakış açısı yeni değildir. Belki de insanlık tarihi kadar eskidir. Kibirli insanoğlu, Allah'a din öğretmeye kalkar, Allah'tan her şeyi ister ama Yaraticısının ona emir vermesine çok içerler. Sistemi kendi kurmak istediği için kendisine yapılan uyarıları duymazdan gelir, üzerine alınmaz, "bana değil benden öncekilere söylenmiş" olmalı der. Bunu yaparken de "Allah'a yakışır mı küçük meselelerle uğraşmak" der. Esasında "benim gibi birine hitap eden metin böyle yavan olmamalıdır" diyerek kendisini merkeze koyar.

Allah'a, insanların kolayca anlayıp uygulayabileceği bir kitabı yakıştıramayanlar farklı kitap beklentilerine girerler. Çoğu zaman da onu kendileri yazarlar. İşte Fussilet sûresinin 44. âyetinde geçen "أَعْجَبِي" ifadesi de bu konuyla ilgili olabilir. Kendilerine tebliğ

edilen Kur'an'ın ifadelerini, yalın, sade, anlaşılır bulanlar, Allah'ın kitabına yakışan ifadelerin ağdalı, kapalı olması gerektiğini düşünmüş ve bu beklentilerini ifade etmiş olabilirler. Hayatlarını düzenleyen, anlaşılır ifadelerden oluşan değil, anlamın önemsenmediği, kutsiyetini kapalılıkta aradıkları ilahi bir metin peşinde olabilirler. Hem böylesi bir metin her yöne çekilebilecek, uygulanabilirlikten de uzak olacaktır. Ancak bu defa da anlamın kapalı olmasından şikayet edenler olacak, "âyetlerin tafsîlinin yapılması gerekirdi" diyecekler, kitabın anlamının kapalı olduğu mazeretine sığınacaklardı. Bu durumda Fussilet sûresinin 44. âyetinde geçen "أَعْجَبِي" ifadesi, fasih olmayan, bozuk bir dil anlamına geliyor olabilir. Kelimenin Nahl sûresinin şu âyetindeki kullanımı da bunu destekler mahiyettedir:

وَلَقَدْ نَعَلِمَ أَنَّهُمْ يَقُولُونَ إِنَّمَا يُعَلِّمُهُ بَشَرٌ لِّسَانُ الَّذِي يُلْحِدُونَ إِلَيْهِ أَعْجَبِي وَهَذَا لِّسَانٌ عَرَبِيٌّ مُّبِينٌ

"Kur'an'ı sana bir beşerin öğrettiğini söylüyorlar, biliyoruz. Sözünü ettikleri kişinin dili a'cemî. Bu Kur'an ise açık Arapça." (Nahl 16/103)

Yukarıda sözü edilen kişinin hiç Arapça konuşmadığı düşünülemez. Aslı olmayan bir dedikoduya malzeme edildiğine göre bu kişi en azından Muhammed (s.a.v.) ile konuşup anlaşacak kadar Arapça biliyor olmalıdır. Adamın dilinin a'cemî olduğu söylendikten sonra Kur'an'ın açık Arapça olduğunun belirtilmesi, sözü edilen kişinin fasih konuşmadığını, oysa Kur'an'ın fasih Arapça olduğunu belirtmiş olmaktadır. Zaten anlaşıldığına göre Muhammed (s.a.v.) da fasih bir Arapça konuşmaktaydı. Şu âyet buna işaret ediyor olabilir:

وَلَوْ نَزَّلْنَاهُ عَلَىٰ بَعْضِ الْأَعْجَمِينَ فَقَرَأَهُ عَلَيْهِمْ مَا كَانُوا بِهِ مُؤْمِنِينَ

"Kur'an'ı a'cemîlerden birine indirseydik de o onlara okusaydı yine ona inanmayacaklardı." (Şu'arâ 26/198-199)

Bu âyetler Mekkelilerin kendi içlerinden bazılarının nebi olmaya daha layık olduklarını söylemeleriyle alakalı olabilir. Nitekim şöyle de diyorlardı:

وَقَالُوا لَوْلَا نُزِّلَ هَذَا الْقُرْآنُ عَلَىٰ رَجُلٍ مِّنَ الْقُرَيْشِيِّينَ عَظِيمٍ

"Bu Kur'an iki şehrin ileri gelenlerinden birine indirilseydi ya!" dediler." (Zuhuf 43/31)

Şu'arâ sûresinin 199. âyetinde bu kişilerin yine de inanmayacakları söyleniyor. Demek ki Kur'an bunların istedikleri birine indirilseydi inanmaları gerekecekti. Yani Kitap yine Arapça olacak ama fasih değil kulasız bir Arapça ile indirilecekti. Yukarıda geçen Şu'arâ sûresinin ilgili âyetlerinin hemen öncesinde Kur'an'ın açık Arapça diliyle indirildiğinden "بِلِسَانٍ عَرَبِيٍّ مُّبِينٍ" şeklinde sözedilmektedir.

Şu'arâ 198. ayette geçen "الْأَعْجَمِينَ" ifadesinin ne anlama geldiği tartışılmıştır. Tefsirlerin bazısı bu ifade ile hayvanların kastedildiği görüşündedir. Böyle düşünülere göre, insanlar gibi konuşamayan bir hayvan bile Kur'an'ı insanlara okusa insanlar bu mucize-

Allah'a, insanların kolayca anlayıp uygulayabileceği bir kitabı yakıştıramayanlar farklı kitap beklentilerine girerler. Çoğu zaman da onu kendileri yazarlar.

ye rağmen yine inanamayacaklardır. Öte yandan söz konusu ifadeyle Arap olmayan, dolayısıyla Arapçayı bilmeyenlerin kastedildiği de söylenir. Taberi ayette “الأعجميين” değil de, “الأعجميين” ifadesinin kullanılması bağlamında şu bilgileri nakleder:

Bir kişinin Arapçayı fasih konuşmadığını ifade etmek için “هذا رجل أعجم” denir. Bu kadın için “هذه امرأة أعجماء”, çoğul kullanımda ise “هؤلاء قوم أعجم وأعجمون” olur. Bu durumda fasih konuşan için “العربي”, fasih konuşmayan için “الأعجمي” denir. Bu, ana dili Arap olan kişi için de kullanılır. Kişinin fasih konuşup konuşmadığı değil de Arap asıllı olmadığı ifade edilecekse “هذا رجل أعجمي” denir. Bunun tesniyesi “وهذان رجلان أعجميان”, çoğulu “وهؤلاء” şeklinde kullanılır. Bu yönüyle kişinin Arap asıllı olduğu ise “عربي، وعربيان، وقوم عرب” şeklinde ifade edilir. Şuara 198. ayette geçen “الأعجميين” ifadesi Arap asıllı olmayan “عجمي” kelimesinin çoğulu değil, fasih konuşmayan kişi anlamındaki “أعجم” kelimesinin çoğuludur.¹²

Bunu belki şöyle gösterebiliriz:

Çoğul	Tekil
عُجْمٌ وَأَعْجَمُونَ	أَعْجَمٌ
أَعْجَمِيُونَ	أَعْجَمِيٌّ
عُجْمٌ	عَجْمِيٌّ

Ayette geçen “الأعجميين” ifadesinin “عجمي” kelimesinin çoğulu olamayacağını düşünürsek, ayetin mealine sadece “Arap olmayan” biri anlamı verilemeyeceğini söyleyebiliriz. Bu durumda ayet, “Arapçayı fasih konuşmayan, belki de Arap asıllı olmayan ve bu sebeple Arapçası fasih olmayan birini Allah nebi olarak seçseydi ve Arapçası fasih olmayan bu kişi fasih dille indirilmiş ayetleri insanlara tebliğ etseydi, ‘bu kişi bu cümleleri kuramaz, olsa olsa kendisine vahyediliyor, o halde nebi olmalı’ demez, yine ona inanmazlardı” anlamında olabilir. Yahut Kur’an’ın Muhammed (a.s.)’a indirilmesini kabullenemeyenler, fasih konuşmayan,

fasih konuşmayı önemsemeyen belki de bir şaire indirilmesini talep ediyorlardı. Belki şiirimsi, edebi bir metin istiyorlardı. Böylelikle her cümlesini istedikleri yere çekebileceklerdi.

Ele aldığımız ayette geçen “أَعْجَمِيٌّ وَعَرَبِيٌّ” ifadesi ile ilgili tefsirler genelde “kendisine kitap indirilen Arap iken ona indirilen Kur’an yabancı dil mi? (derler)” anlamını veriyorlar. Bu anlamı verenlere göre “أَعْجَمِيٌّ” kelimesi mahzup mübteda olan “القران” kelimesinin haberidir. Aynı şekilde “عَرَبِيٌّ” kelimesi de mahzup mübteda olan “المرسل به” kelimesinin haberidir. Bazıları da ifade için “kitabın bir kısmı Arapça bir kısmı yabancı dil (olarak indirilmiş, dolayısıyla açıklanmalı derler)” anlamı veriyorlar. İkinci anlamda soru hemzesi düşüyor. Söz konusu ifadeye “(mesele sadece) fasih ya da fasih olmayan Arapça mı?” anlamı verilebilir. Böylelikle, bazı kişilerin kuran karşısındaki inatları dile getirilmiş olur. Zaten ayetin devamında “قُلْ هُوَ لِلَّذِينَ آمَنُوا هُدًى وَشَفَاءٌ وَالَّذِينَ كَفَرُوا لَهُمْ لَعْنٌ وَهُوَ سُوءُ الْعَمَلِ” denilerek tüm meselenin aslında Kuran’a karşı nasıl tavır alındığıyla ilgili olduğu bildirilmektedir. Tüm bunlardan sonra Fussilet 44. ayeti dilimize şöyle çevirebiliriz:

“O (Kitabı) a’cemî kur’ân şeklinde oluştursaydık, ‘âyetleri tafsîl edilseydi ya!’ diyeceklerdi. (mesele sadece) fasih ya da fasih olmayan Arapça mı?” De ki; o (kitap sadece, onun Allah’tan olduğuna) inanıp güvenenler için hidâyet ve şifadır. İnanıp güvenmeyenlerin kulaklarında (sanki) bir sıkıntı var da Kur’an onların görüş alanı dışındadır. (Sanki) kendilerine uzak yerden seslenilmektedir.” (Fussilet 41/44)

Sonuç olarak, insan tarihin her döneminde kendini merkeze koymuş, kendisi sistem kurmaya çalışmış, Allah’a akıl vermeye kadar kalkmıştır. İstismara müsaait bir kitap talebinde bulunmuş, istediği olmayınca da kitabı devre dışı bırakmak adına elinden gelen herşeyi yapmıştır. İnsanın, Allah’ın kitabına karşı bu tavrı son güne kadar da böyle devam edecektir.

12 Taberi, Şuara 198.